

غفلت چیست؟

الْفَلَةُ: سهو و لغزشی که انسان را به خاطر کمی مراقبت و کمی هشیاری و بیداری فرامیگیرد.
و معنای آید: (مَنْ أَعْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا - کهف/۲۸) این است که او را از حقایق غافل نمودیم.
ترجمه و تحقیق مفردات الفاظ قرآن، ج ۲، ص ۷۰۴

پند امام علی علیه السلام درباره غفلت

امیر مؤمنان علیه السلام می فرماید:

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا جَرَأَكَ عَلَى ذَنْبِكَ وَ مَا غَرَّكَ بِرِبِّكَ وَ مَا أَنْسَكَ بِهَلَكَةِ نَفْسِكَ أَمَا مِنْ دَائِكَ
بُلُولُ أَمْ لَيْسَ مِنْ نَوْمِكَ يَقْظَةً أَمَا تَرْحُمُ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَرْحُمُ مِنْ غَيْرِكَ
فَلَرُبَّمَا تَرَى الضَّاحِي مِنْ حَرَّ الشَّمْسِ فَتَنْظِلُهُ أَوْ تَرَى الْمُبْتَلَى بِاللِّمْعِ يُمْضِي جَسَدَهُ فَتَبَكِّي رَحْمَةً لَهُ
فَمَا صَبَرَكَ عَلَى دَائِكَ وَ جَلَدَكَ عَلَى مُصَابِكَ وَ عَزَّاكَ عَنِ الْبُكَاءِ عَلَى نَفْسِكَ وَ هِيَ أَعْزُّ الْأَنْفُسِ
عَلَيْكَ وَ كَيْفَ لَا يُوقِظُكَ خُوفُ بَيَّنَاتِ نِقْمَةٍ وَ قَدْ تَورَّطْتَ بِمَعَاصِيهِ مَدَارِج سَطْوَاتِهِ
فَتَنَادَاوْ مِنْ دَاءِ الْفَتْرَةِ فِي قَلْبِكَ بِعَزِيمَةٍ وَ مِنْ كَرَى الْفَلَةِ فِي نَاظِرِكَ يَقْظَةً وَ كُنْ لِلَّهِ مُطِيعًا وَ
بِذِكْرِهِ آنسًا.

ای انسان چه چیز تو را به گناهت جرأت داده و چه چیز تو را در برابر پروردگارت مغور ساخته
و چه چیز تو را بر هلاکت خویش علاقه مند کرده است؟ آیا این بیماری تو بهبودی ندارد؟ آیا این
خوابت بیداری ندارد؟ چرا همان گونه که به دیگری رحم می کنی به خود رحم نمی کنی؟
تو که هرگاه کسی را در دل آفتاب سوزان بیابی بر او سایه می افکنی و هرگاه بیماری را
ببینی که سخت ناتوان گشته از روی ترحم بر او گریه می کنی، پس چه چیز تو را از گریه
برخویشتن تسلی داده در حالی که هیچ چیز برای تو عزیزتر از خودت نیست، و چگونه ترس
از فرود آمدن بلای ناگهانی تو را بیدار نکرده در حالی که با نافرمانی خدا خود را تباہ ساخته و
در پنجه قهرش انداخته ای؟

پس این بیماری [دوری از خدا] را با داروی تصمیم و عزم راسخ درمان کن و این خواب
غفلتی که چشمت را فرا گرفته با بیداری بر طرف ساز مطیع خدا باش و به یاد او انس گیر.
نهج البلاغة (الصحيحي صالح) ص ۳۴۴ – خطبه ۲۲۳ :

فرمایش آن حضرت در هنگام تلاوت آید « يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّكَ بِرِبِّكَ الْكَرِيمِ »

و نیز در مقام موعظه می فرماید:

اَلَا مُسْتَيْقِظٌ مِّنْ غَفْلَتِهِ قَبْلَ نَفَادِ مُدَّتِهِ

آیا کسی نیست که قبل از پایان عمرش از خواب غفلت بیدار شود؟

تصنیف غرر الحکم و درر الكلم ص ۱۴۶

و نیز فرموده:

إِيَّاكَ وَ الْغَفْلَةَ فِيهَا تَكُونُ قَسَاوَةُ الْقَلْبِ

زنهر از غفلت که قساوت قلب تنها در بستر غفلت نشو و نما می کند.

تحف العقول ص ۲۸۵

امام سجاد علیه السلام نیز در مقام دعا، از حالت غفلت، به خدا پناه می برد و می فرماید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْكَسَلِ وَالْفَشَلِ وَالْهُمِ وَالْجُنُونِ وَالْبُخْلِ وَالْغَفْلَةِ

خدایا به تو پناه می برم از تنبی و سستی و اندوه و ترس و بخل و غفلت

صبحان المتهجد و سلاح المتبعده ج ۲ ص ۵۹۷ - دعاء ابو حمزه شمالي

کلید همه‌ی بدبختی‌ها

«وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ وَ هُمْ لَا يُؤْمِنُونَ - آنان را از روز حسرت

(روز رستاخیز که برای همه مایه تأسف است) بتربسان، در آن هنگام که همه‌چیز پایان می‌یابد! و آن‌ها در غفلتند و ایمان نمی‌آورند!» (مریم/ ۳۹)

استاد قرائتی در نکته‌هایی که از این آیه استفاده می‌شود آورده است: «کلید همه‌ی بدبختی‌ها، غفلت است. غفلت از خداوند، غفلت از معاد، غفلت از آثار و پیامدهای گناه، غفلت از توطئه‌ها، غفلت از محرومان، غفلت از تاریخ و سنت‌های آن و غفلت از جوانی و استعدادها و زمینه‌های رشد.»

(تفسیر نور ج ۷ ص ۲۶۹)

امیرالمؤمنین علی علیه السلام نیز فرموده‌اند:

«الْغَفْلَةُ أَضَرُّ الْأَعْدَاءِ - غفلت زیان رساننده‌ترین دشمنان است.» (غرر الحکم ص ۲۶۵)

«الْغَفْلَةُ شِيمَةُ النَّوْكِيِّ - غفلت و بی خبری خصلت احمقان است.» (غرر الحکم ص ۲۶۵)

«الْغَفْلَةُ فَقْدٌ - غفلت از دست دادن (فرصت‌ها و چیزها) است.» (غرر الحکم ص ۵۷)